

Dokument 17 S

(2010–2011)

Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap

Rapport fra Norges Banks representantskap for 2010

Til Stortinget

1. Innledning

Representantskapet i Noregs Bank er oppnemnt av Stortinget. Det skal føre tilsyn med drifta i sentralbanken og sjå til at reglane for verksemda blir følgde, inkludert forvaltninga av Statens pensjonsfond utland. Budsjett og årsrekneskap for Noregs Bank blir fastsett av representantskapet.

Noregs Bank har ein veletablert styringsstruktur som er under kontinuerleg utvikling. Stortinget har i 2009 og 2010 vedteke endringar i sentralbanklova når det gjeld oppgåver og ansvarsområde for representantskapet. Endringane medfører at det skal sendast ein rapport direkte til Stortinget om tilsynet med Noregs Bank. Det nye rammeverket klargjer myndigheit og ansvarsområde både for representantskapet og hovudstyret.

Representantskapet har behandla årsmeldinga for Noregs Bank og fastsett årsrekneskapen for 2010. Årsrapporten for 2010 om forvaltninga av Statens pensjonsfond utland er òg behandla. Når det gjeld meir utfyllande framstilling om verksemda i og rekneskapen for sentralbanken, blir det vist til desse rapportane.

I sitt møte 17. mars 2011 vedtok representantskapet rapporten om tilsynet med Noregs Bank i 2010. Rapporten blir med dette lagd fram for Stortinget.

2. Sammendrag

Norges Banks representantskap har i samsvar med sentralbankloven § 5 ført tilsyn med drifta i Norges Bank og påsett at reglane for bankens virksomhet er blitt fulgt for 2010.

Hovedstyret i Norges Bank har den utøvende og rådgivende myndighet etter sentralbankloven. Det leder bankens virksomhet og forvalter dens midler. Representantskapet fører tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet. Dessuten skal representantskapet se etter at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i samsvar med lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig. Representantskapet skal vedta bankens budsjett og fastsette bankens årsregnskap.

Representantskapet har i 2010 gjennomført sine oppgaver med basis i behandling av hovedstyrets protokoller, saker og redegjørelser. I tillegg har rapporter og redegjørelser fra tilsynssekretariatet og ekstern revisor vært behandlet.

I forbindelse med sitt arbeid har representantskapet mottatt alle de opplysninger det har bedt om.

Hovedstyrets forslag til budsjett for Norges Bank for 2010 er vedtatt av representantskapet, og det har ikke hatt merknader til gjennomføringen av budsjettet. Norges Banks årsregnskap for 2010, inkludert regnskapsrapporteringen for Statens pensjonsfond utland (SPU), ble fastsatt av representantskapet i mars 2011.

Særskilte merknader til hovedstyrets protokoller har ikke vært protokollført av representantskapet i 2010.

Representantskapet mener at hovedstyret i 2010 har utøvd en tilfredsstillende styring og kontroll med Norges Banks virksomhet i samsvar med sentralbankloven, retningslinjer for forvaltningen av Sta-

tens pensjonsfond utland og forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank. Det er ikke avdekket forhold gjennom tilsynet med Norges Banks drift og etterlevelse av reglene for bankens virksomhet som gir grunnlag for særskilte merknader etter sentralbankloven.

I rapporten gis en oversikt over representantskapets aktiviteter, ressursbruk og metodiske tilnærming. Videre redegjøres det for tilsynet med hovedstyrets protokoller og rammeverk for styring og kontroll samt tilsynet med sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen. Arbeidet med budsjett og regnskap beskrives særskilt.

Gjennom året har representantskapet behandlet mange omfattende saker. Tilsynet med kapitalforvaltningen har hatt høy prioritet. På dette området har det vært særlig oppmerksomhet på bankens styring og kontroll med den eksterne forvaltningen. For øvrig har representantskapet hatt mye oppmerksomhet på ombyggingen av Norges Banks hovedkontor.

Representantskapet har arbeidet med å iverksette ny revisjons- og tilsynsordning med grunnlag i endringene i sentralbankloven i 2009 og 2010. Det nye rammeverket for banken danner etter representantskapets mening et godt grunnlag for videre utvikling av styring og kontroll i Norges Bank og har ytterligere klargjort representantskapets rolle og kravene til offentlig rapportering, særlig når det gjelder forvaltningen av SPU.

Samlet har Norges Bank et omfattende tilsyns- og kontrollregime, særlig rundt forvaltningen av SPU. Representantskapet har lagt vekt på at det etableres en hensiktsmessig dialog og samordning mellom de ulike interne og eksterne revisjons- og kontrollorganene. I denne sammenheng har representantskapet også hatt oppmerksomhet på samarbeidet med Riksrevisjonen.

3. Representantskapets rolle og ansvar

Etter Grunnloven § 75 c fører Stortinget «... Opsyn over Rigets Pengevæsen». Oppgaven ivaretas blant annet gjennom Norges Banks representantskap i samsvar med sentralbankloven.

Norges Banks øverste organer er hovedstyret og representantskapet. Representantskapets myndighet og oppgaver er regulert i sentralbankloven § 5 tredje og fjerde ledd:

«Representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og med at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Representantskapet skal herunder føre tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig. Tilsynet

omfatter ikke hovedstyrets utøvelse av skjønnsmyndighet etter loven.»

Det siste punktet innebærer at representantskapet ikke kan overprøve hovedstyrets skjønnsmessige vurderinger innenfor rammeverket til Norges Bank. Dette gjelder blant annet skjønn ved utøvelse av ledelsesmyndigheten, vedtak i pengepolitikken og rådgivning. Det generelle tilsynet med Norges Banks drift vil imidlertid omfatte organisasjonen og prosessene som Norges Bank har etablert og som skal gi et grunnlag for skjønnsutøvelsen.

«Representantskapet kan etter forslag fra hovedstyret bestemme at produksjon av pengesedler og mynter eller annen forretningsmessig virksomhet som faller inn under denne loven, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier. Representantskapet fører tilsyn med slike selskaper.»

Norges Bank har for tiden ikke slike selskaper.

«Representantskapet fastsetter bankens årsregnskap og vedtar etter forslag fra hovedstyret dens budsjett.»

Representantskapet velger eksterne revisor, og det er videre lovbestemt at representantskapet skal ha et sekretariat. For øvrig har representantskapet lovbestemt beslutningsmyndighet på enkelte konkrete saksområder.

«Representantskapet har rett til innsyn i alle bankens anliggender og kan foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for svis oppgaver etter loven. Representantskapet avgir uttalelse om hovedstyrets protokoller, tilsynet med banken og saker som det forelegges av hovedstyret.»

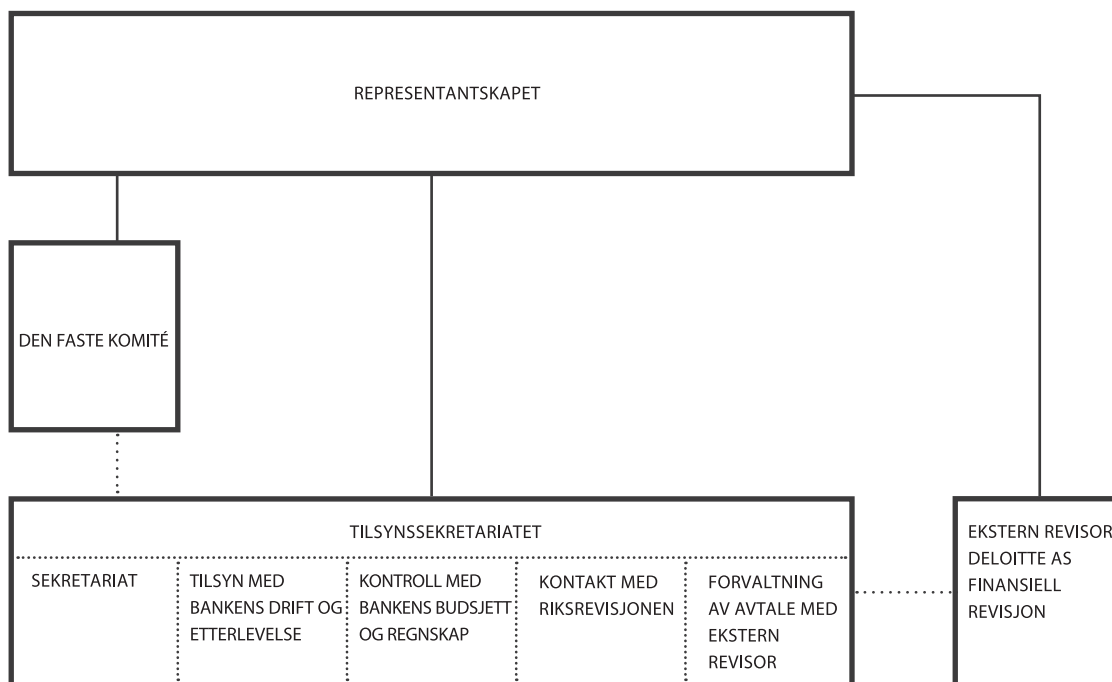
I sentralbankloven § 30 er det regulert at representantskapets uttalelse skal avgis til Stortinget minst en gang årlig og at den

«... minst skal inneholde:

1. en redegjørelse for hvordan tilsynet med banken har vært organisert,
2. en redegjørelse for gjennomførte tilsynsaktiviteter og representantskapets prioriteringer i det videre tilsynsarbeidet,
3. en redegjørelse for tilsynet med bankens kapitalforvaltning,
4. representantskapets vurdering av hovedstyrets styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, jf. § 5 tredje ledd annet punktum,
5. en redegjørelse for representantskapets arbeid med vedtakelse av bankens budsjett og fastsettelse av regnskap, jf. § 5 fjerde ledd annet punktum,
6. eventuelle særlige merknader som tilsynet måtte gi grunnlag for.»

Det er redegjort for disse forholdene i denne rapporten.

Figur 1. Representantskapets organisasjon og oppgaver

4. Representantskapets sammensetning og organisasjon

Representantskapet har femten medlemmer som velges av Stortinget for fire år. Blant medlemmene velger Stortinget leder og nestleder for to år. Det velges også personlige varamedlemmer for representantskapets medlemmer.

I samsvar med sentralbankloven har representantskapet opprettet Den faste komité, som består av representantskapets leder, nestleder og tre andre medlemmer av representantskapet. Komiteen har ingen beslutningsmyndighet, men forbereder og avgir innstilling i saker som behandles av representantskapet.

Representantskapets og Den faste komité's sammensetning 2010–2011 vises i tabell 1.

I vedlegg 1 gjengis en fullstendig oversikt over medlemmer og varamedlemmer med funksjonstid.

Sentralbankloven regulerer at representantskapet skal ha et sekretariat (tilsynssekretariatet), som utfører tilsyns- og kontrolloppgaver, forvalter avtalen med ekstern revisor og utfører sekretariatsfunksjoner for representantskapet. Tilsynssekretariatet fungerer også som en koordinator i samarbeidet mellom Norges Bank, ekstern revisor og Riksrevisjonen, særlig i relasjon til Statens pensjonsfond utland (SPU). Tilsynssekretariatet er faglig og administrativt uavhengig av Norges Bank. Representantskapet fastsetter instruks for tilsynssekretariatet, ansetter direktøren og fastsetter vedkommendes stillingsinstruks og betingelser. Representantskapet vedtar årlig tilsynsplaner, budsjett og regnskap for tilsynssekretariatet.

I desember 2009 valgte representantskapet Deloitte AS til ekstern revisor for Norges Bank og inngikk en engasjementsavtale for seks år, med virkning fra mai 2010. Hovedoppdraget omfatter revisjon av årsregnskapet til Norges Bank, inkludert regnskapsoppstilling for SPU. Videre omfatter avtalen begrenset revisjon av kvartalsregnskapene for SPU og mulighet for andre revisjons- og rådgivningsoppgaver etter nærmere avtale.

Representantskapets samlede organisasjon vises i figur 1, side 3.

Tabell 1. Medlemmer av Norges Banks representantskap og den faste komité 2010–2011

REPRESENTANTSKAPET

Reidar Sandal, *leder*
 Frank Sve, *nestleder*
 Tormod Andreassen
 Eva Karin Gråberg
 Runbjørg Bremset Hansen
 Kåre Harila
 Marianne Lie
 Morten Lund

Terje Ohnstad
 Monica Salthella
 Synnøve Søndergaard
 Tom Thoresen
 Gunvor Ulstein
 Erland Vestli
 Reidar Åsgård

DEN FASTE KOMITÉ

Reidar Sandal, *leder*
 Frank Sve, *nestleder*
 Runbjørg Bremset Hansen
 Monica Salthella
 Tom Thoresen

5. Etablering av ny revisjons- og tilsynsordning

Representantskapet har i 2010 arbeidet med å iverksette ny revisjons- og tilsynsordning med grunnlag i endringer i sentralbankloven. Stortinget vedtok i 2009 og 2010 endringer i sentralbankloven som innebærer klargjøring og enkelte endringer innenfor representantskapets myndighetsområder. Bakgrunnen for prosessen og endringene har vært vekst og økt kompleksitet i Norges Banks forvaltning av SPU og den generelle utviklingen innenfor foretaksstyring og regnskapsstandarder.

Fram til 2007 hadde Norges Bank én revisjonsenhet, sentralbankrevisjonen, som var organisert under representantskapet.

Hovedstyret etablerte et revisjonsutvalg i 2006 og en internrevisjon i 2007. Krav til at Norges Bank skal ha internrevisjon er nedfelt i sentralbankloven og i forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank, gjeldende fra 1. januar 2010.

Representantskapet inngikk i 2007 en avtale med revisjonsselskapet Deloitte AS om revisjon av regnskapet for SPU i et samarbeid med sentralbankrevisjonen. Denne modellen bestod fram til mai 2010, da Deloitte AS overtok revisjonen av Norges Bank i sin helhet. Sentralbankrevisjonens tilsyns- og sekretariatsoppgaver ble videreført i representantskapets tilsynssekretariat.

Representantskapets rapport om tilsynet med Norges Bank skal etter lovendringene sendes direkte til Stortinget. Tidligere ble en uttalelse sendt Finansdepartementet for å forelegges Kongen og meddeles Stortinget. Form og innhold i rapporten er nå nærmere presisert i sentralbankloven. Videre er ansvaret for å fastsette honorarer til representantskapets medlemmer overført fra Finansdepartementet til Stortinget fra 2011. Disse endringene vil etter representantskapets oppfatning bidra til å synliggjøre representantskapet som et uavhengig kontrollorgan for Stor-

tinget og styrke det samlede tilsyns- og revisjonsarbeidet i Norges Bank.

Fra regnskapsåret 2011 blir Norges Bank direkte underlagt regnskapsloven og internasjonale regnskapsstandarder. Til og med 2010 er regnskapet avlagt i samsvar med regnskapsprinsipper basert på regnskapslovens bestemmelser og fastsatt av representantskapet.

Finansdepartementet har ved forskrift av 8. november 2010 fastsatt nytt mandat for forvaltningen av SPU, med virkning fra 1. januar 2011. I mandatet har Finansdepartementet satt økte krav til oppfølging av risiko i forvaltningen og rapporteringen.

Ansvars- og rolledeling mellom representantskapet og Riksrevisjonen

Riksrevisjonens rolle som Stortingets revisjons- og kontrollorgan framgår generelt av Grunnloven § 75 k og riksrevisjonsloven. I sentralbankloven og instruks om Riksrevisjonens virksomhet er det særskilt regulert at Riksrevisjonen fører kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse overfor Norges Bank. Representantskapet har i første rekke hatt kontakt med Riksrevisjonen i forbindelse med Norges Banks forvaltning av SPU.

Stortinget har i lov om Statens pensjonsfond gitt Finansdepartementet ansvaret for å forvalte SPU. SPU er ikke et eget rettssubjekt, men navnet på en bestemt del av statens formue som plasseres som innskudd på konto hos Norges Bank og forvaltes av banken etter nærmere regler fastsatt av Finansdepartementet. Midlene forvaltes i Norges Banks navn og inngår i Norges Banks regnskap.

Ansvars- og rolledelingen mellom representantskapet, Norges Banks eksterne revisor og Riksrevisjonen er beskrevet i forarbeidene til endringene i sentralbankloven i 2009 og Finansdepartementets melding til Stortinget om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2009.

Arbeidsdelingen er også presisert i innstillingen til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2009 (Innst. 138 S (2010–2011)). I innstillingens pkt. 5.2 viser komiteen til at

«... representantskapet skal etter sentralbankloven føre tilsyn med bankens drift, herunder kapitalforvaltningen. Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen etter lov om Riksrevisjonen § 9 skal revidere statsregnskapet og føre kontroll med Finansdepartementets myndighetsutøvelse knyttet til de to fondene.

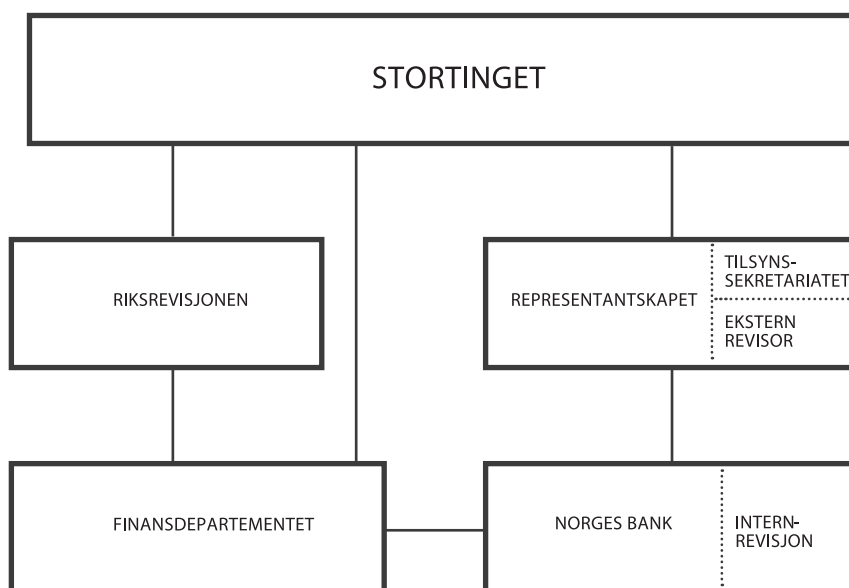
Komiteen legger til grunn den arbeidsdelingen som følger av bestemmelsene i pensjonsfondsloven og sentralbankloven, samt Stortingets behandling av fjorårets melding om pensjonsfondet. Det innebærer at Riksrevisjonen skal påse at Finansdepartementet forvalter fondet i tråd med Stortingets forutsetninger og vedtak, mens representantskapet, basert på arbeidet til eksterne revisor, skal påse at Norges Banks forvaltning skjer innenfor de retningslinjer departementet har trukket opp. Bankens internrevisjon påser at interne retningslinjer gitt av hovedstyret innenfor bankens mandat følges opp.»

Representantskapet viser til ansvars- og rolledelingen i innstillingen fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Videre vil representantskapet peke på den rollen tilsynssekretariatet har med å utføre tilsyns- og kontrolloppgaver på vegne av representantskapet. Hovedlinjene i ansvars- og rolledelingen er illustrert i figur 2, side 6.

Sentralbankrevisjonen og Riksrevisjonen har siden 1997 hatt en avtale som regulerte Riksrevisjonens tilgang til revisjonsarbeid utført av sentralbankrevisjonen. I 2010 tok representantskapet og Riksrevisjonen initiativ til å etablere en samarbeidsmodell tilpasset den nye revisjons- og tilsynsordningen i Norges Bank. En avtale om overordnede prinsipper for informasjonsutveksling og koordinering mellom Riksrevisjonen og representantskapet vedrørende SPU ble signert 1. desember 2010 (vedlegg 2).

Stortingets presisering og retningslinjene avtalt med Riksrevisjonen vil etter representantskapets oppfatning danne et godt grunnlag for samspillet med Riksrevisjonen framover.

Figur 2. Ansvars- og rolledelingen mellom Norges Banks representantskap og Riksrevisjonen

6. Norges banks virksomhet, organisasjon og styringssystem

Norges banks virksomhet og organisasjon

Representantskapets tilsyn forutsetter god kunnskap om Norges Banks virksomhet, organisering og rammeverk for styring og kontroll. I det følgende gis en redegjørelse om hovedelementene i bankens organisasjon samt styrings- og kontrollstruktur. Det vises til Norges Banks årsmelding og årsrapport om forvaltningen av SPU for 2010 når det gjelder mer utfyllende beskrivelser.

Norges Banks virksomhet er regulert i sentralbankloven. I tillegg forvalter Norges Bank SPU i samsvar med lov om Statens pensjonsfond og etter nærmere regler fastsatt av Finansdepartementet.

Ifølge Norges Banks årsregnskap utgjorde totale eiendeler 3 460 mrd. kroner ved utløpet av 2010. Av dette utgjorde plasseringer for SPU 3 074 mrd. kroner, valutareserver 309 mrd. kroner og utlån til banker 60 mrd. kroner. Eiendelene er finansiert ved egenkapital på 65 mrd. kroner, sedler og mynt i omløp på 54 mrd. kroner, innskudd fra banker på 80 mrd. kroner og gjeld til utlandet på 50 mrd. kroner. Videre er samlet innskudd fra staten på 3 211 mrd. kroner, herav utgjør innskudd på kronekonto for SPU 3 074 mrd. kroner.

Resultatet for Norges Bank i 2010 var 12,6 mrd. kroner. Resultatet av plasseringene for SPU utgjorde 255,4 mrd. kroner som tilføres kronekonto. Totale driftskostnader utgjorde 3,8 mrd. kroner, hvorav 2,9 mrd. kroner er knyttet til forvaltningen av SPU.

Norges Banks samlede organisasjon vises i figur 3, side 8.

Ved utløpet av 2010 var det 589 ansatte i Norges Bank, herav 311 i sentralbankvirksomheten og 278 i kapitalforvaltningen (Norges Bank Investment Management (NBIM)). I tillegg utføres flere opera-

tive oppgaver av eksterne leverandører i Norge og utlandet.

Hovedstyrets myndighet og oppgaver er regulert i sentralbankloven § 5 andre ledd.

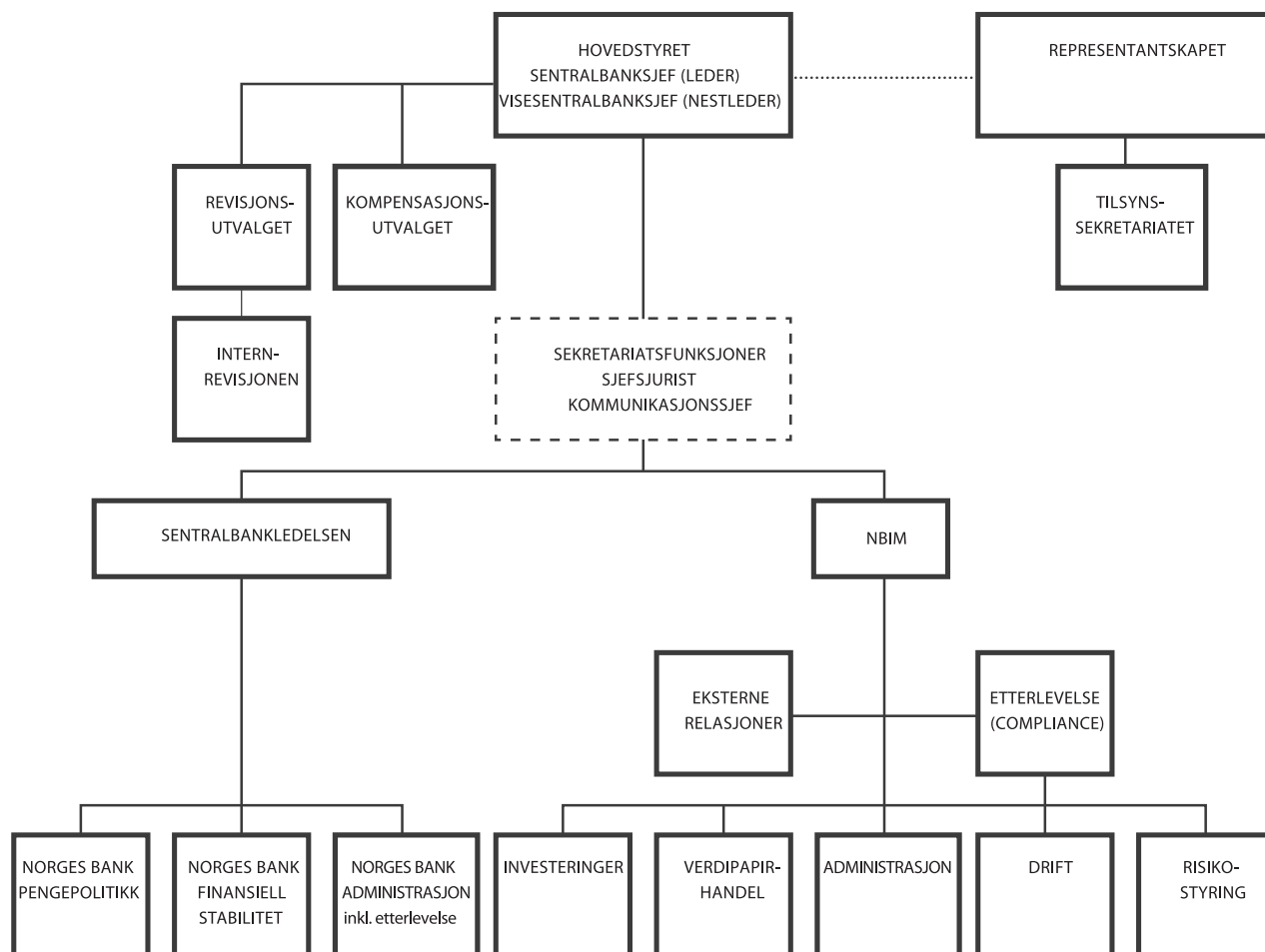
«Hovedstyret har den utøvende og rådgivende myndighet etter denne lov. Det leder hankens virksomhet og forvalter dens midler. Hovedstyret skal sørge for forsvarlig organisering av, og etablere tilfredsstillende rammer, mål og prinsipper for, bankens virksomhet. Hovedstyret skal påse at bankens virksomhet, herunder regnskap og formuesforvaltning, er gjenstand for betryggende styring og kontroll. Hovedstyret skal føre tilsyn med bankens administrasjon og virksomhet for øvrig.»

Hovedstyret etablerte et revisjonsutvalg i 2006, og fra 2010 er dette forskriftsregulert. Utvalget er et saksforberedende og rådgivende organ for hovedstyret når det gjelder hovedstyrets tilsynsfunksjoner og ansvar for risikostyring og internkontroll. Utvalget rapporterer til og svarer bare overfor hovedstyret for gjennomføring av oppgavene. Revisjonsutvalget består av tre av hovedstyrets fem eksterne medlemmer.

I 2009 opprettet hovedstyret et kompensasjonsutvalg. Kompensasjonsutvalget er et saksforberedende organ for hovedstyret for å gi en uavhengig saksbehandling i saker som gjelder bankens lønns- og kompensasjonsordninger. Utvalget rapporterer til og svarer bare overfor hovedstyret for gjennomføring av oppgavene. Kompensasjonsutvalget består av to av hovedstyrets fem eksterne medlemmer.

Sentralbanksjefens ansvarsområde følger av sentralbankloven og fullmakter fra hovedstyret. Norges Bank er etter loven én juridisk enhet og et eget rettssubjekt. Organisatorisk er virksomheten inndelt i sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen (NBIM). Hovedstyret har delegert ledelsen av den operative driften til sentralbanksjefen og direktøren for NBIM.

Figur 3. Organisering av Norges Bank

Sentralbankvirksomheten består av kjerneområdene pengepolitikk og finansiell stabilitet. Administrasjonsområdet har ansvar for stabs- og støttefunksjoner samt rammeverk og felles prosesser for risikostyring og kontroll. Bankens områder ledes av hver sin områdedirektør som rapporterer til sentralbanksjefen og visesentralbanksjefen (sentralbankledelsen).

I 2010 ble det etablert en etterlevelsesfunksjon som er sentralbanksjefens rådgivnings- og bekreftelsesorgan for sentralbankvirksomheten. Funksjonen er organisatorisk plassert i administrasjonsområdet. Funksjonen skal bidra til at banken ikke pådrar seg offentlige sanksjoner, økonomisk tap eller tap av omdømme, som følge av manglende etterlevelse av lover, forskrifter og internt regelverk.

NBIM forvalter SPU og den overveiende delen av Norges Banks valutareserver. Fram til utgangen av 2010 forvaltet NBIM også Statens petroleumsforsikringsfond. Fondet ble avviklet med virkning fra 31. desember 2010, og midlene ble overført til SPU. Området for pengepolitikk forvalter pengemarkedsporteføljen som også inngår i Norges Banks valutareserver.

I tillegg til de operative avdelingene har NBIM en risikostyringsavdeling som overvåker markeds-, kreditt- og motpartsrisiko. Videre har NBIM en kontrollavdeling som overvåker operasjonelle risikoer og etterlevelse (compliance). NBIM har avdelingskontorer i London, New York, Shanghai og Singapore. Direktøren for NBIM rapporterer direkte til hovedstyret med løpende oppfølging fra sentralbanksjefen på vegne av hovedstyret.

Norges Banks rammeverk for styring og kontroll

Norges Bank har, med basis i sentralbankloven og øvrige eksterne lover og regler, etablert en formalisert styringsmodell. Bankens styringsmodell er et sentralt utgangspunkt for representantskapets tilsyn. Gjennom et sett av styringsdokumenter defineres premisser og rammer for aktiviteter, ansvar og roller. Styringsdokumentene vedtas på ulike nivåer, har ulik detaljgrad og kan gjelde hele eller deler av bankens virksomhet.

Finansdepartementet har fastsatt forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2010 og utfyller sen-

tralbanklovens bestemmelser om hovedstyrets og sentralbanksjefens ansvar for styring og kontroll av Norges Banks virksomhet. Forskriften er i hovedsak sammenfallende med Finanstilsynets forskrift om risikostyring og internkontroll, som Norges Bank tidligere har lagt til grunn som rammeverk for styring og kontroll.

Hovedstyret har i samsvar med forskriften fastsatt overordnede prinsipper og retningslinjer for risikostyring og internkontroll. Norges Bank har i hovedsak eksponering mot markeds-, kreditt-, motparts- og valutarisiko. Utviklingen, særlig innenfor forvaltningen av SPU, medfører økt operasjonell risiko og omdømmerisiko.

Norges Banks risikostyring er integrert i virksomhetsstyringen, og det legges vekt på at risikostyringen skal bidra til å skape en balanse mellom mål, risiko og kontrolltiltak for bankens vesentligste prosesser. Det er etablert et underliggende rammeverk og systemer i organisasjonen for identifisering av vesentlige risikoer, vurdering av risikoreducerende kontrolltiltak og rapportering. Ved inngåelse av avtaler om utkontraktering av tjenester stiller banken krav om at den skal ha adgang til å vurdere og revidere leverandørens system for risikostyring og internkontroll.

Hovedstyret har for øvrig fastsatt prinsipper for risikostyring og internkontroll, etiske regler for ansatte, prinsipper og retningslinjer for sikkerhet, beredskap og håndtering av kriser samt prinsipper og retningslinjer for varsling. Videre har hovedstyret fastsatt særskilt styringsrammeverk for NBIM, herunder stillingsinstruks og investeringsmandat for direktøren av NBIM.

Hovedstyret fastsetter treårige overordnede strategier for banken. Disse operasjonaliseres gjennom strategier og langsiktige handlingsplaner for hvert av virksomhetsområdene. Den årlige styringssyklusen baseres på handlingsplaner og budsjett, perioderapporter og årsrapporter.

Risikostyring og internkontroll er en integrert del av Norges Banks styringssystem og lederansvar. Systemet følges også videre opp av kontroll- og etterlevelsesfunksjonene i sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen samt av internrevisjonen. Det rapporteres regelmessig til hovedstyret og representantskapet på dette området.

Norges Banks internrevisjon

Internrevisjonen er en viktig ressurs for hovedstyret i styringen av og kontrollen med bankens virksomhet. Internrevisjonen skal på vegne av hovedstyret bidra til at Norges Bank når sine mål. Den skal se etter at det er etablert og gjennomføres tilstrekkelig

og effektiv styring av vesentlige risikoer, og at internkontrollen er hensiktsmessig og betryggende.

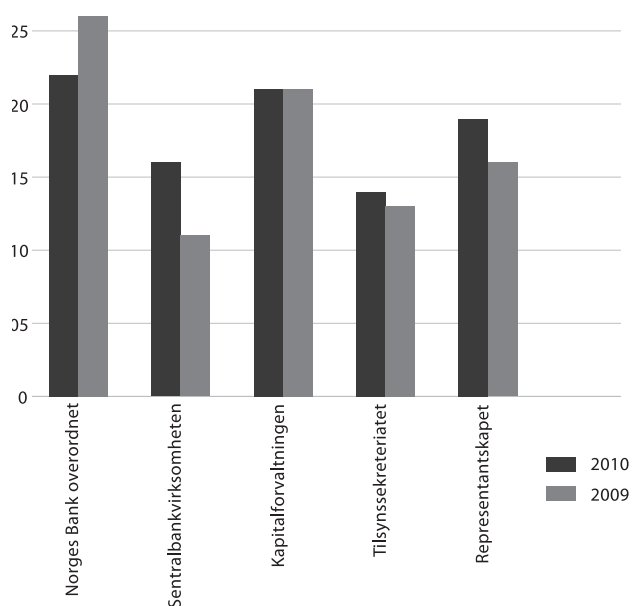
Direktøren for internrevisjonen rapporterer til hovedstyret via hovedstyrets revisjonsutvalg.

Revisjonsutvalget behandler den årlige revisjonsplanen og samtlige rapporter fra internrevisjonen i forkant av hovedstyrets behandling.

7. Representantskapets aktiviteter og ressursbruk i 2010

Representantskapet har avholdt 6 møter og behandlet 92 saker i 2010. Den faste komité har avholdt 11 møter. De sakene som behandles, kan grupperes som saker vedrørende tilsyn med Norges Banks hovedområder og administrative saker vedrørende tilsynssekretariatet og representantskapet. Figur 4 viser en fordeling av sakene.

Figur 4. Fordeling av saker behandlet av representantskapet i 2010

Representantskapet og tilsynssekretariatet har i 2009 og 2010 lagt betydelig arbeid i etableringen av ny revisjons- og tilsynsordning og forberedelse av nytt regnskapsrammeverk for Norges Bank.

Det er etablert en praksis for at representantskapet gjennomfører en årlig studiereise med seminar. I 2010 ble seminar avholdt i London med hovedfokus på kapitalforvaltning og endringer i regulering av og tilsyn med internasjonale finansmarkeder.

Representantskapets totale ressursbruk i 2010 var 32,6 mill. kroner. I tabell 2 vises kostnadene fordelt på representantskapets egen virksomhet, tilsynssekretariatet og ekstern revisor.

8. Metodisk tilnærming for tilsynsarbeidet

Utgangspunktet for tilsynsarbeidet er at representantskapet fører tilsyn med hovedstyret. Fokuset er på om hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med Norges Banks administrasjon og virksomhet, og om det er etablert hensiktsmessige rutiner for etterlevelse av lover, forskrifter, avtaler, vedtak og rammeverk.

Representantskapets tilsyn bygger på en vurdering av risiko og vesentlighet. Det samlede tilsynet utøves ved en kombinasjon av behandling av protokoller og saker fra hovedstyret og saker fra tilsynssekretariatet og ekstern revisor. Representantskapet kan anmode om framleggelse av ytterligere dokumentasjon og skriftlige redegjørelser fra hovedstyret.

I figur 5, side 10, illustreres representantskapets tilsynsprosess

Representantskapets leder innkaller til møte så ofte det anses ønskelig, eller når minst fem medlemmer eller hovedstyret krever det. Ordinært holder representantskapet møte fem eller seks ganger i året. Representantskapet fattet konkrete vedtak i saker som er til behandling. Protokoll fra møtene oversendes Finansdepartementet og Riksrevisjonen.

Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefen skal være til stede i møtene, med mindre representantskapet bestemmer noe annet, eller det foreligger gyldig forfall. Hovedstyrets øvrige medlemmer kan også være til stede og uttale seg, med mindre representantskapet bestemmer noe annet. Som hovedregel er de ansattes representanter i hovedstyret til stede. Sentralbanksjefen kan utdype sakene og besvarer spørsmål under saksbehandlingen og har anledning til å ta med fagpersoner etter behov.

Som ledd i generell kompetanseutvikling eller fordypning innenfor et konkret saks- og fagområde arrangerer representantskapet jevnlig faglige seminarer.

Tilsynssekretariatet holder seg løpende oppdatert om Norges Banks virksomhet bl.a. ved gjennomgang av styrende dokumenter, rapporter og saksdokumenter til hovedstyremøtene. Når relevante saker er til behandling, kan direktøren for tilsynssekretariatet være til stede i hovedstyrets og revisjonsutvalgets møter. Direktøren deltar i møtene til Den faste komité og representantskapet og kan gi supplerende kommentarer til saker som behandles.

Tilsynssekretariatet utfører særskilte tilsyns- og kontrollaktiviteter på utvalgte temaer i samsvar med en årlig tilsynsplan som fastsettes av representantskapet. Planen er prioritert ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger. Tilsyns- og kontrollaktivitetene gjennomføres som overordnede dokumentbaserte tilsyn eller mer omfattende revisjons- og attestasjons-

gjennomganger. Tilsynet tar normalt utgangspunkt i lover og regler for bankens virksomhet og hovedstyrets styrings- og kontrollprosesser. Tilsynssekretariatet oppsummerer sitt arbeid i en årsrapport til representantskapet. Større gjennomganger rapporteres særskilt.

Representantskapet gjennomgår ekstern revisors revisjonsplan, revisjonsberetninger og revisjonsrapporter. Tilsynssekretariatet følger opp ekstern revisors arbeid gjennom året.

Samlet har Norges Bank et omfattende tilsyns- og kontrollregime, særlig rundt forvaltningen av SPU. I tillegg til løpende tilsyns- og revisjonsarbeid som utføres av tilsynssekretariatet og ekstern revisor, vil det i banken være løpende revisjonsaktiviteter fra internrevisjonen. Videre vil Finansdepartementet kunne ha spesifikke behov i oppfølgingen av Norges Banks forvaltning av SPU. Riksrevisjonens revisjon av statsregnskapet og kontroll med Finansdepartementets myndighetsutøvelse når det gjelder SPU, har også medført revisjonsaktiviteter i Norges Bank.

Representantskapet har hatt fokus på å bidra til å skape et helhetlig og balansert kontroll- og tilsynsregime i Norges Bank, blant annet gjennom en hensiktsmessig dialog og samordning mellom tilsynssekretariatet, Deloitte AS og internrevisjonen samt Riksrevisjonen når det gjelder SPU. Det er et mål at den enkelte oppdragsgivers legitime behov tas hensyn til, samtidig som det søkes å bygge på hverandres arbeid.

Det er regelmessig kontakt mellom tilsynssekretariatet, ekstern revisor og internrevisjonen. Tilsynssekretariatet og ekstern revisor gjennomgår internrevisjonens rapporter og arbeid og vurderer hvordan dette kan benyttes i tilsynsarbeidet og i den finansielle revisjonen. Direktøren for tilsynssekretariatet deltar ved behandling av internrevisjonens rapporter i revisjonsutvalget.

Samarbeidet med Riksrevisjonen er beskrevet i kapittel 4 i rapporten.

Representantskapet fastsatte i 2009 et program for gjennomføring av uavhengige attestasjonsoppdrag utført av ekstern revisor. Programmet omfatter vurderinger av ulike problemstillinger innenfor den operative risikostyringen i kapitalforvaltningen. Dette er områder som også Finansdepartementet har hatt behov for oppfølging av, og det har vært en dialog med departementet i planleggingsprosessen. Beslutningen om gjennomføring vurderes årlig av representantskapet som ledd i fastsettelse av tilsynsplanen. Samspillet med Finansdepartementet er forankret i Ot.prp. nr. 58 (2008–2009). Representantskapet har orientert Finansdepartementet om det planlagte programmet i brev av 17. september 2009.

Programmet inneholder seks delprosjekter:

- Del 1: Organisasjonsstruktur og ledelseskontroller
- Del 2: Operasjonell risiko og intern kontroll
- Del 3: Rammeverk for vurdering av motpartsrisiko
- Del 4: Oppfølging av eksterne forvaltere
- Del 5: Tilførsel av midler og eksponering i forhold til valgt referanseportefølje
- Del 6: Risikostyring i forhold til aktiv forvaltning

Del 1, 2, 4 og 5 er gjennomført i 2009–2010 og omtales i kapittel 10. Rapporter etter gjennomgangene sendes Finansdepartementet og Riksrevisjonen, etter behandlingen i representantskapet. Finansdepartementet har omtalt programmet i melding til Stortinget om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2009 (Meld. St. 10 (2009–2010)).

9. Tilsyn med hovedstyrets protokoller og rammeverk for styring og kontroll

Gjennomgang av hovedstyrets protokoller

Representantskapet skal etter sentralbankloven avgi en uttalelse om hovedstyrets protokoller. Gjennomgang av hovedstyrets protokoller er en fast sak i representantskapets møter. Disse gir representantskapet en oversikt over hovedstyrets saksomfang og innsyn i hovedstyrets behandling og vedtak i enkeltsaker. Videre gir protokollene representantskapet et grunnlag for å stille spørsmål og få redegjørelser fra sentralbanksjefen om konkrete saker og hovedstyrets behandling av sakene.

Representantskapet har i 2010 tatt opp spørsmål til enkeltsaker i hovedstyrets protokoller. Det har vært gitt fyllestgjørende redegjørelser fra sentralbanksjefen. Sentralbanksjefen har, med basis i forespørsler og kommentarer framkommet i representantskapets møter i 2010, også redegjort for hovedstyrets praksis for føring av protokollene og formulering av hovedstyrets vedtak.

Representantskapet har ikke hatt protokollførte merknader til hovedstyrets protokoller i 2010.

Tilsyn med hovedstyrets rammeverk for styring og kontroll

Det vises til kapittel 5 når det gjelder beskrivelse av Norges Banks organisering og rammeverk for styring og kontroll. Representantskapet har i 2010 hatt til behandling flere saker som ledd i tilsynet med hovedstyrets systematiske arbeid på dette området.

Sakene har blant annet omfattet følgende:

- Strategiplan for 2011–2013 for sentralbankvirksomheten

- Strategiplan for NBIM for 2011–2013
- Styringsmodell for sentralbankvirksomheten i Norges Bank
- Prinsipper for risikostyring i Norges Bank og prinsipper for risikostyring i NBIM
- Hovedstyrets investeringsmandat og stillingsinstruks til direktøren for NBIM
- Strategi og rammeverk for forvaltningen av Norges Banks valutareserver
- Planer og budsjett for Norges Bank 2010 og 2011 som også omhandler vurderinger av operasjonell risiko og handlingsplaner
- Status for operasjonell risikostyring, handlingsplaner og budsjett pr. 30. juni 2010
- Samlet årlig vurdering av internkontrollen og risikosituasjonen i sentralbankvirksomheten
- Årlig gjennomgang av operasjonell risikostyring og internkontroll i NBIM

Representantskapet har mottatt omfattende saksdokumenter i de ovennevnte sakene. I møtene er mange av sakene blitt ytterligere utdypet med presentasjoner og muntlige redegjørelser fra sentralbanksjefen.

Forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank setter krav om at det minst årlig legges fram en samlet vurdering av risikosituasjonen til hovedstyret, med vidererapportering til representantskapet. Dette er etter representantskapets oppfatning dekket ved en årlig samlet rapport for sentralbankvirksomheten samt kvartalsrapporter og årsrapport for kapitalforvaltningen.

For 2010 er representantskapet også blitt forelagt saker fra hovedstyret om internrevisjonens arbeid. Sakene har omfattet hovedstyrets revisjonsplan, tolv revisjonsrapporter og internrevisjonens årsrapport. Det er videre etablert en praksis for at representantskapet får en årlig redegjørelse fra revisjonsutvalgets leder om virksomheten i revisjonsutvalget.

Representantskapet har gjennom sitt tilsyn fått dokumentasjon på at hovedstyret i 2010 har gjennomført prosesser for oppdatering av overordnet rammeverk for styring og kontroll i Norges Bank. Videre har representantskapet gjennom saksframlegg fra hovedstyret og redegjørelser fra sentralbanksjefen fått dokumentert at hovedstyret regelmessig følger opp måloppnåelse, handlingsplaner, internkontroll og risikosituasjonen i samsvar med rammeverket.

10. Tilsyn med sentralbankvirksomheten

Generell oppfølging av sentralbankvirksomheten

Representantskapet har i 2010 hatt til behandling flere saker fra hovedstyret som gir representantskapet viktig oppdatering om sentralbankvirksomheten og et godt grunnlag for tilsynet.

Sakene har blant annet omfattet følgende rapporter:

- Årsrapport og kvartalsrapporter om forvaltningen av Norges Banks pengemarkedsportefølje
- Halvårlige rapporter om finansiell stabilitet
- Halvårlige rapporter om kontante betalingsmidler
- Årsrapport om betalingssystemer
- Årsrapport om sedler og mynter
- Årsrapport om Norges Banks oppgjørssystem og sikkerhet for bankenes lån
- Årsberetning og årsregnskap for Norges Bank
- Årsberetning og årsregnskap for Norges Banks pensjonskasse

Rapportene er supplert med redegjørelser og utdypninger fra sentralbanksjefen i representantskaps møter. Det er videre blitt redegjort for enkelte temaer innenfor pengepolitikken.

Norges Banks internrevisjon har i 2010 gjennomført to revisjonsprosjekter for hovedstyret innenfor sentralbankvirksomheten. Oppsummeringer av rapportene er behandlet av representantskapet.

Representantskapet mener, på grunnlag av gjennomført tilsyn, at hovedstyret har en tilfredsstillende styring og kontroll med sentralbankvirksomheten.

Det redegjøres under for representantskapets behandling av særskilte saker og forhold på dette området.

Særskilte saker og forhold

Norges Banks rolle og ansvar i arbeidet med finansiell stabilitet

Representantskapet holdes orientert om Norges Banks analyser, vurderinger og tiltak i arbeidet med å fremme økonomisk stabilitet i Norge. Orienteringene skjer ved gjennomgang av hovedstyrets protokoller og presentasjoner fra sentralbanksjefen i enkelte saker. Videre mottar representantskapet Norges Banks rapporter om finansiell stabilitet.

Representantskapet er blitt orientert om anbefalinger til systemet for bankkriseløsninger som Norges Bank har gitt i brev til Finansdepartementet i forbindelse med rapport om finansiell stabilitet 2/2010.

Med bakgrunn i den internasjonale finanskrisen fikk representantskapet i juni 2010 en redegjørelse fra hovedstyret om arbeidet som pågår internasjonalt med organisering av tilsynet med bankene, herunder behovet for klargjøring av rolle- og ansvarsdeling mellom de berørte myndigheter. Representantskapet tok redegjørelsen til etterretning og vil følge hovedstyrets videre vurderinger av disse spørsmålene.

I forbindelse med representantskapets studiereise til London i september 2010 fikk representantskapet en orientering av Bank of England om utviklingen

internasjonalt innenfor reguleringer og tilsyn på bank- og finansområdet. Det ble særskilt redegjort for organisering av et makrotilsyn underlagt sentralbanken.

Representantskapet har fått redegjørelser om at Norges Bank mener at erfaringene fra finanskrisen viser behov for å styrke overvåkingen av det finansielle systemet som helhet. Det planlegges for en rekke tiltak, blant annet økt vektlegging av makrotilsyn og overvåking av systemrisiko.

Representantskapet konstaterer at hovedstyret har fokus på videre utvikling av tilsyn med og overvåking av det finansielle systemet i Norge, herunder Norges Banks rolle i utvikling av systemer og metoder.

Seddel- og myntområdet

Norges Bank har ansvaret for å utstede pengesedler og mynter. Nokas AS leverer depottjenester for Norges Bank fem steder i landet. Det Norske Myntverket AS utfører produksjon av norsk sirkulasjonsmynt og minnemynt etter avtale med Norges Bank. Norges Bank har videre inngått avtaler med to seddelprodusenter i utlandet om produksjon av norske sedler.

Seddel- og myntområdet har generelt høy prioritet i representantskapet, blant annet med bakgrunn i den iboende risikoen for misligheter, renommérisiko og lav toleransegrense for feil. Tilsynssekretariatet har i 2010 gjennomgått utvalgte deler av Norges Banks styring og kontroll på dette området.

Tilsynssekretariatet har foretatt en gjennomgang av prosesser for produksjon og innkjøp av norske sedler fra eksterne leverandører. Formålet var å vurdere om overordnede forutsetninger var ivarettatt og om det var etablert prosesser og oppfølgingsrutiner i tråd med Norges Banks styringsmodell. Det er i den forbindelse gjennomført et tilsynsbesøk hos en leverandør. I rapport til representantskapet i juni 2010 konkluderes det positivt i forhold til målekriteriene for gjennomgangen.

Hovedstyret har gitt en skriftlig redegjørelse om lønnsomheten ved kjøp av sedler i utlandet. Denne viste en tilfredsstillende lønnsomhet, og representantskapet tok redegjørelsen til etterretning.

Representantskapet har ikke hatt merknader til Norges Banks prosesser og kontrollrutiner på kontantområdet i 2010.

Sikkerhet og beredskap

Arbeidet med sikkerhet og beredskap er et prioritert område i Norges Bank. Konsekvensene ved eventuelle hendelser kan være alvorlige. Hovedstyret har i 2010 oppdatert prinsippene for styring av sikkerhet, beredskap og håndtering av kriser i Norges Bank. Disse ivaretar blant annet krav i sikkerhetslo-

ven, personopplysningsloven og arbeidsmiljøloven samt nye offentlige veiledninger og standarder for sikkerhet. Prinsippene er gjennomgått og tatt til etterretning av representantskapet.

Norges Bank gjennomfører jevnlig trusselvurderinger av forhold som kan påvirke Norges Banks sikkerhet og interesser nasjonalt og internasjonalt. Trusselvurderingene rapporteres til hovedstyret regelmessig. Representantskapet er i 2010 blitt orientert om trusselvurderingene og tiltak og handlinger relatert til dette. På anmodning fra representantskapet er det blitt utarbeidet en særlig redegjørelse om personkontroll av utenlandske arbeidstakere og leverandører.

Tilsynet med dette området i 2010 underbygger representantskapets oppfatning av at Norges Bank gir arbeidet med sikkerhet og beredskap høy prioritet.

Statens innskudd i Norges Bank

Innskudd fra statskassen er plassert på foliokonto i Norges Bank, og det er etablert en konsernkontoordning som er en del av statens økonomiforvaltning. Ved utløpet av 2010 utgjorde statens innskudd i Norges Bank 137 mrd. kroner.

Det er inngått en avtale mellom Finansdepartementet og Norges Bank som regulerer drift og forvaltning av statens konti i Norges Bank. Arbeidet skal blant annet utføres innenfor rammen av sentralbankloven, regelverk for økonomistyring i staten samt retningslinjer for oppgjørskonti i konsernkontosystemet i Norges Bank.

I denne avtalen er det regulert at en uavhengig revisjons- eller kontrollinstans skal avgi en årlig attestasjonsuttalelse til Finansdepartementet om Norges Banks oppfyllelse av bestemte krav i avtalen. Tidligere ble denne oppgaven utført av sentralbankrevisjonen. I forståelse med Finansdepartementet har tilsynssekretariatet avgitt en uttalelse til representantskapet for 2010.

Uttalelsen, som er avgitt uten merknader, er tatt til etterretning av representantskapet og oversendt Finansdepartementet.

Administrative saker

Norges Bank har egen pensjonskasse opprettet med formål å yte pensjoner til pensjonskassens medlemmer og deres etterlatte. Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med eget regnskap. Det er inngått en avtale om pensjonsordning mellom Norges Bank og Norges Banks pensjonskasse. Hovedstyret har myndighet til å vedta endringer i bankens pensjonsordning, men saker av viktighet skal forelegges representantskapet og styret i pensjonskassen før vedtak fattes.

Nytt regelverk for alderspensjon i folketrygden trådte i kraft fra 1. januar 2011. Fra samme dato gjø-

res nødvendige tilpasninger i bankens pensjonsordning. Representantskapet har i 2010 fått seg forelagt forslag til endringer i pensjonsavtalen og vedtektene for pensjonskassen.

Det har ikke vært merknader fra representantskapet i saken. Representantskapet konstaterer at hovedstyret har gjennomført tilpasninger av Norges Banks pensjonsordning til ny folketrygd.

11. Tilsyn med kapitalforvaltningen

Generell oppfølging av kapitalforvaltningen

Representantskapet har i 2010 hatt til behandling flere saker fra hovedstyret som er vesentlige for representantskapets oppdatering om kapitalforvaltningen og det generelle tilsynet med denne virksomheten.

Sakene har blant annet omfattet følgende rapporter:

- Årsrapport og kvartalsrapporter om forvaltningen av SPU
- Årsrapport og kvartalsrapporter om valutareservene
- Årsrapport og kvartalsrapporter om Statens petroleumsforsikringsfond
- Kvartalsrapport for fjerde kvartal 2010 om avkastning og risiko
- Kvartalsrapporter om operasjonell risikostyring og internkontroll i NBIM
- Kvartalsrapporter om etterlevelse (compliance) i NBIM

Rapportene suppleres ved behov med redegjørelser og utdypninger fra sentralbanksjefen i representantskapets møter.

Norges Banks internrevisjon har i 2010 gjennomført ni revisjonsprosjekter for hovedstyret innenfor kapitalforvaltningen. Oppsummering av rapportene er behandlet av representantskapet.

Representantskapet mener, på grunnlag av gjennomført tilsyn, at hovedstyret har en tilfredsstillende styring og kontroll med kapitalforvaltningen.

Det redegjøres under for representantskapets behandling av særskilte saker og forhold på dette området.

Særskilte saker og forhold

Operasjonell risikostyring

Norges Bank driver en omfattende og kompleks kapitalforvaltningsvirksomhet, og det vil være en kontinuerlig risiko for operasjonelle feil og hendelser. Konsekvensene av operasjonelle feil vil kunne være direkte økonomisk tap eller gevinst og tap av renommé. Representantskapet har i sitt tilsyn fokus

på at hovedstyret setter premissene for og systematisk følger opp operasjonelle risikoer og hendelser.

Representantskapet og tilsynssekretariatet er blitt regelmessig orientert om utviklingen av NBIMs organisasjon, rammeverk og systemer for identifikasjon, håndtering og rapportering av operasjonell risiko.

I 2009 gjennomførte Deloitte AS, på oppdrag fra representantskapet, et attestasjonsoppdrag for å vurdere om Norges Bank hadde utformet og implementert organisasjonsstruktur og rammeverk for styring av operasjonell risiko i samsvar med anerkjent rammeverk og relevante standarder. Videre inneholdt gjennomgangen en vurdering av om Norges Bank hadde fulgt opp anbefalingene i ekstern rapport fra gjennomgang av risikostyringen i 2007. Rapporten konkluderer i det alt vesentlige positivt i forhold til målekriteriene, med enkelte merknader.

Rapporten er gjort offentlig ved oversendelse til Finansdepartementet i mars 2010. Videre er rapporten omtalt av Finansdepartementet i melding til Stortinget om forvaltningen av Statens pensjonsfond for 2009. Representantskapet har gjennom 2010 fått bekreftelser på at banken har fulgt opp, eller er i prosess for å følge opp, de rapporterte merknadene.

Hovedstyret behandler månedlige og kvartalsvise rapporter fra NBIM om utviklingen i risikobildet og vesentlige hendelser. Kvartalsrapportene videreføres representantskapet. I dette materialet redegjøres det også for mulige konsekvenser og igangsatte tiltak. Rapportene gir også en oversikt over status på oppfølgingen av revisjons- og tilsynsrapporter. Fra og med 2010 er vesentlige hendelser i forvaltningen av SPU tatt inn i de offentlige kvartalsrapportene. Det er videre gitt utfyllende beskrivelser av operasjonell risikostyring i årsrapporten for 2010. Sentrale hendelser fra denne rapporteringen i 2010 har vært bankkonti som ikke var regnskapsført, manglende tilbakebetalinger av kildeavgift og feil begått ved stemmegivning på generalforsamlinger.

Representantskapet har fått en redegjørelse om hovedstyrets prosess for fastsettelse av toleranse for operasjonell risiko i NBIM i 2010. Hovedstyret har fastsatt at det i løpet av en tolv måneders periode skal være mindre enn 20 pst. sannsynlig at operasjonelle risikofaktorer vil gi 500 mill. kroner eller mer i tap og gevinster. Denne grensen vil være førende for NBIMs rammer for nivå på intern kontroll slik at risikoer er innenfor fastsatt toleransegrense. Norges Bank redegjør for toleransegrensen i årsrapport om forvaltningen av SPU for 2010.

Representantskapet har i 2010 fått dokumentasjon på at hovedstyret regelmessig følger opp operasjonell risikostyring i kapitalforvaltningen. Videre har representantskapet mottatt uavhengig attestasjon på at det er utformet en organisasjonsstruktur og et

rammeverk i samsvar med forskrift for risikostyring og internkontroll i Norges Bank og anerkjente standarder. Representantskapet ser positivt på den økte åpenheten banken praktiserer på dette området. Dette bidrar til å gi allmennheten innsyn i kapitalforvaltningen i Norges Bank.

Ekstern forvaltning

NBIM bruker eksterne forvaltere til å forvalte deler av porteføljen. Dette er i samsvar med strategi fastsatt av hovedstyret og innenfor Finansdepartementets retningslinjer for SPU. Ved utløpet av 2010 var det satt ut 62 mandater som ble forvaltet av 46 organisasjoner. Ekstern forvaltning utgjorde rundt 10 pst. av den totale porteføljen som forvaltes for SPU. Representantskapet har fått orienteringer og redegjørelser fra hovedstyret om den eksterne forvaltningen som en del av sitt ordinære løpende tilsyn med kapitalforvaltningen. I Norges Banks årsrapport om forvaltningen av SPU for 2010 gis en utfyllende redegjørelse om ekstern forvaltning.

Det har i 2010 vært betydelig fokus på Norges Banks bruk av eksterne forvaltere og avkastningsavhengige honorarer blant annet med utgangspunkt i Riksrevisjonens rapport om revisjon og kontroll for budsjettåret 2009 (Dokument nr. 1 (2010–2011)).

De avkastningsavhengige honorarene til eksterne forvaltere økte betydelig gjennom 2009 som følge av gode resultater. Representantskapet fulgte denne utviklingen med basis i behandlingen av kvartalsrapporteringen. Sentralbankrevisjonen og Deloitte AS utførte ordinære revisjonshandlinger av honorarene som ledd i revisjonen av årsregnskapet for 2009, herunder besøk hos en ekstern forvalter av aksjer. Gjennomgangen av et utvalg enkeltmandater avdekket ingen brudd i forhold til inngåtte kontrakter, etablert rammeverk eller kontrollrutiner.

Norges Banks internrevisjon foretok i 2010 en gjennomgang for hovedstyret av den eksterne forvaltningen. En oppsummering av rapporten er behandlet av representantskapet i september 2010.

Representantskapet har i 2010 engasjert Deloitte AS til å foreta en uavhengig attestasjonsgjennomgang av NBIMs rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til eksterne forvaltere. Formålet har vært å vurdere om det er utformet og implementert et rammeverk som er i samsvar med anerkjente rammeverk og relevante standarder. Gjennomgangen omfattet bankens organisering og ansvarsforhold samt oppfølging av og kontroll med risiko og avkastning knyttet til eksternt forvaltede mandater. Prosessen for utvelgelse og oppfølging av eksterne forvaltere er også vurdert.

Rapporten konkluderer med at rammeverket for risikostyring og kontroll med eksterne forvaltere er utformet og implementert i samsvar med målekrite-

riene. Rapporten er avgitt til representantskapet i mars 2011 og er gjort offentlig i forbindelse med oversendelse til Finansdepartementet.

I tillegg har tilsynssekretariatet foretatt en gjennomgang av et utvalg kontrakter med eksterne forvaltere for å vurdere enkelte elementer i mandat- og honorarstrukturen. Gjennomgangen viste at kontraktene har et avkastningsavhengig honorar med tak eller et fast honorar. Det ble videre utført kontrollhandlinger for å bekrefte at porteføljene forvaltes i Norges Banks navn og at kontraktene kan avsluttes med umiddelbar virkning. I gjennomgangen ble det for øvrig konstatert at det pågår en prosess i NBIM med fornying og oppdatering av honorarstrukturen.

Kontroll- og konstitusjonskomiteens innstilling om Riksrevisjonens rapport (Innst. 138 S (2010–2011)) ble behandlet i Stortinget 7. desember 2010. I innstillingen heter det blant annet «... Riksrevisjonen har kritisert en avtale Norges Bank har inngått med en av sine eksterne forvaltere med bakgrunn i at det ikke var fastsatt et tak for avkastningsavhengige honorarer og at dette resulterte i et honorar på 500 mill. kroner.» Komiteen peker videre på «... at honorar i denne størrelsesorden utfordrer legitimiteten i forvaltningen», og «... vanskelig kan oppfattes å være i tråd med allmenn rettsferdighetsoppfatning».

For øvrig påpeker komiteen at

«... Riksrevisjonen i dette tilfellet ikke har avdekket noen brudd på regler eller retningslinjer. Snarere synes premisset om at den vesentlige delen av oppnådd meravkastning – når en bruker resultatavhengige honorarer – å være oppfylt med god margin».

Representantskapet har forståelse for at det er blitt stor oppmerksomhet rundt utbetaling av honorarer til eksterne forvaltere i 2009. Honorarer i den størrelsesorden som det i dette tilfellet er snakk om, synes høye. Representantskapet har i sitt tilsyn vurdert saken i forhold til den avkastning som er oppnådd og sammenholdt den med Finansdepartementets retningslinjer for forvaltningen av SPU. På dette grunnlaget konstaterer representantskapet at revisjons- og tilsynsgjennomganger både i 2009 og 2010 ikke har avdekket svikt eller brudd på Finansdepartementets rammeverk eller feil i rapporteringen. Representantskapet har mottatt uavhengig attestasjonsuttalelse på at Norges Bank har utformet og implementert prosesser for styring og kontroll av eksterne forvaltere som er i samsvar med relevante standarder.

Tilførsler av midler til SPU og eksponering mot referanseporteføljen

Forvaltningen av SPU måles mot referanseindekser fastsatt av Finansdepartementet. SPU tilføres kapital gjennom året som Norges Bank skal videreplassere i finansielle instrumenter på en effektiv

måte. Tilførslene fra staten utgjorde 182 mrd. kroner i 2010.

Deloitte AS har, på oppdrag fra representantskapet i 2010, foretatt en uavhengig attestasjonsgjennomgang av NBIMs rammeverk for risikostyring og kontroll av tilførsel av midler til SPU og eksponering mot valgt referanseportefølje. Formålet med gjennomgangen har vært å vurdere om Norges Bank har utformet og implementert et rammeverk i samsvar med kriterier etablert i anerkjente rammeverk og relevante standarder. Videre ble det også på dette området vurdert om Norges Bank har fulgt anbefalingene i ekstern rapport fra gjennomgangen av risikostyringen i 2007.

Gjennomgangen ga representantskapet en uavhengig attestasjon på at rammeverket for risikostyring og kontroll på dette området er utformet og implementert i samsvar med målekriteriene.

Rapporten er avgitt til representantskapet i mars 2011 og er gjort offentlig ved oversendelse til Finansdepartementet.

Etterlevelse av Finansdepartementets retningslinjer for forvaltningen av SPU

Retningslinjene som Finansdepartementet har fastsatt innenfor risikostyringen i SPU, er prinsippbasert. Hovedstyret har utformet interne retningslinjer som tar utgangspunkt i relevante og anerkjente standarder.

Hovedstyret behandler måneds- og kvartalsrapporter fra NBIM om etterlevelse (compliance) av Finansdepartementets mandat for forvaltningen av SPU. I tillegg omfatter rapportene etterlevelse av andre eksterne reguleringer og interne rammer satt av hovedstyret for forvaltningen av SPU og valutareserverne. Brudd på retningslinjene for forvaltningen av SPU rapporteres til Finansdepartementet. Vesentlige operasjonelle hendelser og eventuelle brudd på Finansdepartementets retningslinjer omtales i de offisielle kvartalsrapportene og årsrapporten for SPU.

Hovedstyret oversender kvartalsrapportene om etterlevelse (compliance) til representantskapet. Rapportene gir representantskapet god kunnskap om eventuelle avdekkede brudd på lover og regler og bankens oppfølging av disse.

Representantskapet er blitt orientert om fem mindre brudd på retningslinjer gitt av Finansdepartementet i 2010. Disse er omtalt i NBIMs rapporter om etterlevelse som er behandlet av representantskapet.

Tilsynssekretariatet har jevnlig møter med kontroll- og etterlevelseshjelpen i NBIM. I møtene gjennomgås status på oppfølging av retningslinjene fra Finansdepartementet og interne retningslinjer. Kontrollhandlinger utføres for å vurdere behandlin-

gen av eventuelle brudd på retningslinjer. Tilleggsdokumentasjon innhentes ved behov.

Representantskapet har gjennom 2010 mottatt dokumentasjon på at hovedstyret og NBIM systematisk vurderer styringsrammeverket for etterlevelse av retningslinjer for forvaltningen av SPU. Videre har representantskapet mottatt dokumentasjon og redegjørelser på at hovedstyret regelmessig følger opp etterlevelse av eksternt og internt regelverk.

Representantskapet avga i 2009 høringsuttalelse til Finansdepartementets forslag til nytt mandat for Norges Banks forvaltning av SPU. I høringsuttalelsen fokuserte representantskapet på at regelverket måtte være tydelig og etterprøvbart. Videre ble det lagt vekt på at regelverket måtte tydeliggjøre roller og ansvar på ulike styringsnivåer, og at regelverket kan være stabilt over tid. Representantskapet er blitt orientert om den videre prosessen og dialogen mellom Finansdepartementet og Norges Bank, fram til fastsettelsen av forskriften 8. november 2010.

Forskriften med nytt mandat trådte i kraft 1. januar 2011. Representantskapet er gjort kjent med hovedstyrets tilpasning av investeringsmandat og stillingsinstruks til direktøren for NBIM og prinsipper for risikostyring til nytt mandat. Hovedstyrets oppfølging av implementering og etterlevelse av dette rammeverket vil være et prioritert område for representantskapet i 2011.

Prestasjonsbasert lønn

Det er generelt stor oppmerksomhet i samfunnet rundt godtgjørelsesordninger. Tilsynssekretariatet har i 2010 foretatt en gjennomgang med formål å vurdere utformingen og gjennomføringen av NBIMs system for prestasjonsbasert lønn samt hovedstyrets oppfølging på dette området. Det er foretatt vurderinger i forhold til de generelle styringsprinsippene i sentralbankloven, forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank samt den referansestandard som banken har valgt å måle seg mot.

Representantskapet har behandlet rapport fra gjennomgangen i mars 2011. I forhold til målekriteriene ga rapporten en positiv vurdering av hovedstyrets og NBIMs utforming og oppfølging av systemet for prestasjonsbasert lønn.

Finansdepartementet har 21. desember 2010 fastsatt endring i det nye mandatet for forvaltningen av SPU der det settes krav til at hovedstyret skal fastsette retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning. Retningslinjene skal bygge på nye regler fra Finansdepartementet for godtgjørelsesordninger i finansbransjen. Representantskapet er orientert om at hovedstyret har påbegynt en prosess for å utforme nye retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordningen i NBIM, tilpasset de nye reglene. Dette vil bli nærmere fulgt opp av representantskapet i 2011.

Investeringer i eiendom

I mars 2010 fikk Norges Bank mandat til gradvis å investere inntil 5 prosent av porteføljen i SPU i eiendom utenfor Norge, ved å redusere investeringer i rentepapirer tilsvarende. Representantskapet har mottatt skriftlig redegjørelse fra hovedstyret om endringer i mandat for direktøren for NBIM og i prinsipper for risikostyring for å ivareta mandatet fra Finansdepartementet.

Representantskapet er gjennom 2010 blitt holdt løpende oppdatert i møtene om status i etableringen av denne virksomheten, blant annet i forbindelse med behandlingen av bankens budsjett for 2011. I tillegg var eiendomsinvesteringer ett av temaene på representantskapets møter i London i september 2010. Representantskapet har videre fått orienteringer om prosessen for inngåelse av avtale om å investere i The Crown Estates portefølje av eiendommer i Regent Street i London.

Norges Banks internrevisjon har foretatt en gjennomgang for hovedstyret av NBIMs foreberedelse av prosesser for eiendomsinvesteringene. En oppsummering av rapporten er behandlet av representantskapet.

Tilsynssekretariatet har gjennom 2010 fått nærmere orienteringer om prosessene for eiendomsinvesteringer. Fokuset har særlig vært på kontrollrammeverket for utenlandske datterselskaper og selskapsstrukturer som etableres i forbindelse med investeringene. Deloitte AS har vært engasjert av banken for å vurdere regnskapsmessige problemstillinger.

Representantskapet har i 2010 fått en foreløpig orientering om rammebetingelser, overordnede planer og problemstillinger knyttet til eiendomsinvesteringer. Videre har representantskapet mottatt dokumentasjon og redegjørelser som underbygger at banken har gjort grundige forberedelser på dette området. Eiendomsinvesteringer vil være et prioritert område for representantskapets tilsyn i 2011.

12. Arbeid med Norges Banks budsjett og regnskap

Generelt om budsjett- og regnskapsprosessene

I samsvar med sentralbankloven utarbeider hovedstyret hvert år forslag til budsjett for Norges Bank for kommende driftsår. Budsjettet vedtas av representantskapet og meddeles Finansdepartementet. Representantskapet kan ut over det fastsatte budsjettet gi spesielle fullmakter eller tilleggsbevilgninger.

Hovedstyret utarbeider hvert år årsberetning og årsregnskap. Årsregnskapet fastsettes av representantskapet. Årsberetningen, det reviderte årsregnska-

pet, revisjonsberetningen og representantskapets vedtak om fastsettelse av årsregnskapet sendes Finansdepartementet for å forelegges Kongen og meddeles Stortinget.

Representantskapet har fastsatt bankens budsjettreglement og krav til intern regnskapsmessig rapportering i forhold til budsjettet. Hovedstyret har gitt utfyllende bestemmelser. Representantskapet har i sin forretningsorden presisert at budsjettansvaret også omfatter tilsyn med hovedstyrets styring og kontroll med bankens ressursbruk og at ressursbruken i banken skal være forsvarlig og kostnadseffektiv.

Hovedstyrets forslag til budsjett underbygges med risikovurderinger og handlingsplaner. Budsjettet for sentralbankvirksomheten er i stor grad et fast bevilgningsbudsjett. Utgifter til ordinær drift og antall årsverk bevilges samlet for bankens områder. Investeringer vedtas enkeltvis.

Driftskostnadene for kapitalforvaltningen budsjetteres netto som en overslagsbevilgning. Overslagsbevilgninger bygger på prognoser og kan om nødvendig overskrides. Budsjettet reflekteres av den usikkerheten som følger av forretningsaktivitetene, avkastningen og tilførselene av nye midler til SPU. I samsvar med forvaltningsavtalen med Finansdepartementet har Norges Bank mottatt en årlig godtgjørelse som tilsvarer bankens direkte og indirekte kostnader ved å forvalte SPU, innenfor en øvre ramme på 0,1 pst. (10 basispunkter) av gjennomsnittlig beløp under forvaltning. I tillegg dekkes avkastningsavhengige honorarer.

Representantskapet følger opp årlig ressursbruk gjennom hovedstyrets framlegg av halvårsregnskaper og årlig internregnskap. Tilsynsekretariatet bidrar til representantskapets behandling med gjennomgang og innhenting av utfyllende informasjon.

Vedtak om budsjett for 2010 og budsjettoppfølging

Representantskapet vedtok Norges Banks budsjett for 2010 i desember 2009, uten merknader.

Ressursbruken i 2010 er fulgt opp av representantskapet ved behandling av halvårsrapport i september og internregnskapet for 2010 i mars 2011. Internregnskapet viste en ressursbruk innenfor vedtatt budsjett, både for sentralbankvirksomheten og for kapitalforvaltningen. Representantskapet hadde ingen merknader til internregnskapet for 2010.

Norges Banks internrevisjon har i 2010 foretatt en gjennomgang for hovedstyret av prosesser for kostnadsstyring i NBIM. En oppsummering av rapporten er behandlet i representantskapet.

Nye regler for Norges Banks årsregnskap

Norges Banks regnskap er til og med 2010 avlagt i samsvar med regnskapsprinsipper fastsatt av representantskapet. Representantskapet har lagt vekt på at disse skal følge regnskapsloven og god regnskaps-skikk. Det har funnet sted en betydelig utvikling av Norges Banks regnskapsrapportering de senere årene, særlig når det gjelder rapporteringen for SPU som en integrert del av Norges Banks regnskap.

Ved endringer i sentralbankloven i 2009 ble det regulert at Norges Bank blir regnskapspliktig etter regnskapsloven og bokføringspliktig etter bokføringsloven. Videre har Finansdepartementet fastsatt forskrift om årsregnskap m.m. for Norges Bank (årsregnskapsforskriften) med virkning fra og med regnskapsåret 2011. Denne gir utfyllende bestemmelser om utarbeiding av årsregnskap og årsberetning i tråd med regnskapslovens regler som gjelder for store foretak, på grunnlag av internasjonale regnskapsstandarder (IFRS). I forskriften reguleres også den etablerte praksis med en utfyllende regnskapsrapportering for SPU som en note til Norges Banks årsregnskap. Noten gjengis i årsrapporten om forvaltningen av SPU.

Representantskapet har avgitt høringsuttalelser til lovforslaget i 2009 og til forslaget til forskrifter i 2010.

Norges Bank har startet tilpasningen til regelverket i 2010, blant annet med bistand fra Deloitte AS. Representantskapet vil følge opp arbeidet i 2011.

Årsregnskapet for 2010

Norges Banks årsmelding og årsregnskap for 2010 samt revisors beretning fra Deloitte AS er behandlet i representantskapets møte 17. mars 2011. Følgende vedtak ble fattet:

- Representantskapet tar hovedstyrets årsberetning for 2010 til etterretning.
- Representantskapet tar revisors beretning til Norges Banks årsregnskap 2010 til etterretning.
- Representantskapet fastsetter Norges Banks årsregnskap for 2010 medfølgende overføringer og disponeringer:
 - I samsvar med uttalelse fra Finansdepartementet overføres 37 mill. kroner fra annen egenkapital som følge av nedskrivning på tidligere oppskrevne eiendeler, til resultat til disposisjon.
 - I henhold til retningslinjene blir overskudd etter andre disposisjoner, 12 686 mill. kroner, overført til kursreguleringsfondet.

Norges Banks årsregnskap for 2010 er det første som er revidert i sin helhet av valgt ekstern revisor. Tidligere år har regnskapene vært revidert av sentral-

bankrevisjonen. For 2007, 2008 og 2009 var revisjonen av regnskapsrapporteringen for SPU utført i et samarbeid med Deloitte AS.

I tillegg til revisors beretning til Norges Banks årsregnskap har Deloitte AS avgitt en særskilt revisors beretning i årsrapporten om forvaltningen av SPU. Denne rapporteringsformen fra ekstern revisor er en tilpasning til årsregnskapsforskriften for Norges Bank og nytt mandat for forvaltningen av SPU. Begge beretningene er avgitt uten merknader.

Det har vært løpende kontakt mellom tilsynsekretariatet og Deloitte AS gjennom året. I forbindelse med behandlingen av årsregnskapet og revisors beretning får representantskapet også en orientering fra revisor om vesentlige forhold knyttet til årets revisjon. Rapport fra sentralbankrevisjonen og Deloitte AS etter revisjonen av 2009-regnskapet ble behandlet av representantskapet i mai 2010. Representantskapet har fått bekreftelse på at banken har fulgt opp kommentarene i rapporten for 2009. Representantskapet vil behandle rapport fra Deloitte AS vedrørende 2010 på et senere tidspunkt.

Delårsrapportering

Norges Bank utarbeider kvartalsregnskaper for SPU og valutareservene som oversendes representantskapet. Kvartalsregnskapene for SPU gjennomgås av Deloitte AS som avgir en uttalelse i samsvar med revisjonsstandard for begrenset revisjon. Det har vært avgitt revisjonsuttalelser uten merknader i 2010. Uttalelsene har i samsvar med avtale vært avgitt til Finansdepartementet. Fra 2011 vil ekstern revisor, med forankring i årsregnskapsforskriften, avgi uttalelsene til representantskapet.

Ombygging av Norges Banks lokaler

Hovedstyret har utarbeidet en sluttrapport om ombygging av lokaler for utleie til Finanstilsynet. Rapporten ble behandlet av representantskapet i februar 2011. Prosjektet har hatt en samlet bevilgning på 460 mill. kroner fra representantskapet, inkludert 68 mill. kroner for ombygging av øvrige lokaler. Ombyggingen har medført en betydelig høyere total kostnadsramme og svakere lønnsomhet enn opprinnelig forutsatt ved igangsetting av prosjektet.

Norges Bank startet vurderingene av ombygging av lokaler for utleie i 2002. Dette hadde sammenheng med beslutningen om avvikling av Norges Banks seddeltrykkeri og frigjøring av store arealer. Ombyggingen ble i utgangspunktet presentert for representantskapet som et marginalt økonomisk prosjekt med usikkerhet både på kostnads- og inntektssiden. Hovedstyret la i sine vurderinger også vekt på at Norges Bank kunne løpe en renommérisiko ved å la store arealer stå ubenyttet. Hovedstyret la fram et investeringsforslag overfor representantskapet på 293 mill.

kroner som ble bevilget av representantskapet i forbindelse med den ordinære budsjettbehandlingen for 2006.

I 2006 inngikk Norges Bank en avtale med Finanstilsynet om en framtidig leiekontrakt. Et vesentlig element i vurderingene var at Finanstilsynet, blant annet ut fra sikkerhetsmessige vurderinger, ble ansett som en attraktiv leietaker. På dette tidspunktet var utleiemarkedet preget av god tilgang på lokaler med lave leiepriser. Leiekontrakten ble framforhandlet med utgangspunkt i foreliggende kalkyler og bevilgninger og med forventninger om en beskjeden, men positiv framtidig avkastning.

Norges Bank engasjerte, på bakgrunn av en avtale fra 1990, Statsbygg som prosjektleder fra 2006. Prosjektet ble gjennomført i en periode med stort press i markedet og høye priser i byggebransjen. Representantskapet er blitt holdt orientert om utviklingen i prosjektperioden om vesentlige usikkerheter, nye økonomiske forhold og hovedstyrets avveininger. På grunnlag av en helhetsvurdering godkjente representantskapet videreføring av prosjektet og vedtok hovedstyrets forslag om ytterligere bevilgninger i 2006 og 2007 på til sammen 167 mill. kroner.

Selve ombyggingen for utleie startet i september 2007 og var ferdigstilt ved innflytting i desember 2009. Ombyggingen er regnskapsmessig presentert i årsregnskapene over denne perioden. Den endelige byggekostnaden for utleiedelen beløper seg i sluttrapporten til 392 mill. kroner. Basert på nye beregninger ble det foretatt en regnskapsmessig nedskrivning av verdien på utleide arealer med 80 mill. kroner i årsregnskapet for 2009.

Representantskapet konstaterer at det i byggesaken har vært en vesentlig kostnadsøkning i forhold til den opprinnelige rammen. Med henvisning til den framstillingen som er redegjort for ovenfor, og gjennomgang av representantskapets tidligere behandling i saken, tok representantskapet hovedstyrets sluttrapport til etterretning i sitt møte 10. februar 2011.

Styring av framtidige ombyggingsprosjekter

I forbindelse med representantskapets behandling av Norges Banks budsjett for 2011, og basert på erfaringene fra avsluttet ombygging, ble hovedstyret anmodet om en redegjørelse for gjennomføring av framtidige ombyggingsprosjekter. Hovedstyret la fram en skriftlig orientering om styring av ombyggingsprosjekter til representantskapet i februar i år. Orienteringen beskriver en modell for organisering, prosjektstyring og rapportering til styrende organer. Det legges vekt på at Norges Banks sikkerhetsstandard opprettholdes.

Representantskapet tok bankens orientering om styring av framtidige ombyggingsprosjekter til etterretning. Representantskapet vil legge hovedstyrets

styringsmodell til grunn ved behandling av eventuelle senere byggeprosjekter.

12. Vurdering av hovedstyrets styring og kontroll

I kapittel 5 er Norges Banks virksomhet, organisasjon og styringssystem beskrevet.

I kapittel 8 er representantskapets gjennomgang av hovedstyrets protokoller og rammeverk for styring og kontroll av Norges Bank beskrevet. Videre er det redegjort for tilsynet med sentralbankvirksomheten i kapittel 9 og med kapitalforvaltningen i kapittel 10. I kapittel 11 er representantskapets arbeid i forhold til hovedstyrets budsjett og regnskapsprosess beskrevet.

Det vises til de refererte kapitlene for representantskapets vurderinger på de enkelte tilsynsområdene og på forhold og saker som det er redegjort særskilt for.

Representantskapet har mottatt alle de opplysninger det har bedt om.

Representantskapet er, med grunnlag i sitt tilsyn og arbeidet til tilsynssekretariatet og ekstern revisor, av den oppfatning at hovedstyret i 2010 har utøvd en tilfredsstillende styring og kontroll av Norges Banks virksomhet i samsvar med sentralbankloven, retningslinjer for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland og forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank.

Representantskapet har ikke avdekket forhold gjennom tilsynet med Norges Banks drift og etterlevelse av reglene for bankens virksomhet som gir grunnlag for særskilte merknader etter sentralbankloven.

14. Prioriteringer i det videre tilsynsarbeidet

Representantskapet har fastsatt en tilsynsplan for 2011 som omhandler representantskapets samlede

tilsyns- og kontrolloppgaver. Planen gjenspeiler representantskapets vurdering av risiko og vesentlighet og resultatet av tidligere års tilsynsarbeid. Videre bygger planen på representantskapets og tilsynssekretariatets strategier og handlingsplaner for perioden 2010–2012, vedtatt av representantskapet i forbindelse med etablering av ny revisjons- og tilsynsordning.

Risikovurderingene gjøres for å kunne prioritere de mest vesentlige forhold eller hovedutfordringer innenfor bankens virksomhetsområder av betydning for representantskapets tilsyn.

Representantskapet vil prioritere tilsyn med hovedstyrets prosesser for å fastsette, oppdatere og følge opp etterlevelse av styringsrammeverk på vesentlige risikoområder. Særlige fokusområder vil blant annet være operasjonell risikostyring, etterlevelse av lover og regler, økonomistyring, åpenhet i ekstern rapportering og andre forhold som kan ha vesentlig betydning for bankens drift og renommé.

Representantskapet vil løpende følge utviklingen i Norges Banks organisasjon, vesentlige aktiviteter, resultater, trussel- og risikobildet og hendelser.

Tilsynet med kapitalforvaltningen vil fortsatt ha høy prioritet. Spesielle fokusområder i 2011 vil blant annet være hovedstyrets oppfølging av nytt mandat for forvaltningen av SPU, styring av motpartsrisiko og eiendomsinvesteringer. Videre vil retningslinjer for styring med og kontroll av Norges Banks valuta-reserver bli gjennomgått.

Det vil også i 2011 bli fokusert på et helhetlig og balansert kontroll- og tilsynsregime i Norges Bank og hensiktsmessige samarbeidsformer mellom tilsynssekretariatet, ekstern revisor og internrevisjonen. I sammenheng med dette vil representantskapet følge opp de etablerte prinsippene for samspill med Riksrevisjonen når det gjelder SPU.

Representantskapet vil videreføre arbeidet med utviklingen og organiseringen av egen tilsynsvirksomhet.

Oslo, 6. april 2011

Reidar Sandal

leiar i Noregs Banks representantskap

Vedlegg 1**Medlemmer og varamedlemmer av Norges Banks representantskap 2010–2011**

REPRESENTANTSKAPET

Reidar Sandal, 2010-2013 (leder 2010-2011)*Varamedlem: Ola Røtvei, 2010-2013***Frank Sve**, 2010-2013 (nestleder 2010-2011)*Varamedlem: Tone T. Johansen, 2010-2013***Terje Ohnstad**, 2008-2011*Varamedlem: Anne Grethe Kvemrød, 2008-2011***Eva Karin Gråberg**, 2008-2011*Varamedlem: Jan Elvheim, 2008-2011***Tom Thoresen**, 2008-2011*Varamedlem: Hans Kolstad, 2008-2011***Runbjørg Bremset Hansen**, 2008-2011*Varamedlem: Camilla Bakken Øvald, 2008-2011***Kåre Harila**, 2008-2011*Varamedlem: Liv Sandven, 2008-2011***Tormod Andreassen**, 2008-2011*Varamedlem: André Støylen, 2010-2011***Gunvor Ulstein**, 2008-2011*Varamedlem: Beate Bø Nilsen, 2008-2011***Morten Lund**, 2010-2011*Varamedlem: Torunn Hovde Kaasa, 2008-2011***Synnøve Søndergaard**, 2010-2013*Varamedlem: Britt Hildeng, 2010-2013***Reidar Åsgård**, 2010-2013*Varamedlem: Kari-Anne Opsal, 2010-2013***Erland Vestli**, 2010-2013*Varamedlem: Jan Blomseth 2010-2013***Marianne Lie**, 2010-2013*Varamedlem: Lars Gjedebo, 2010-2013***Monica Salthella**, 2010-2013*Varamedlem: Lars Haakon Søråas, 2010-2013*

DEN FASTE KOMITÉ

Reidar Sandal (leder)*Varamedlem: Eva Karin Gråberg***Frank Sve** (nestleder)*Varamedlem: Erland Vestli***Runbjørg Bremset Hansen***Varamedlem: Reidar Åsgård***Tom Thoresen***Varamedlem: Synnøve Søndergaard***Monica Salthella***Varamedlem: Tormod Andreassen*

Vedlegg 2

Retningslinjer for informasjonsutveksling og koordinering av revisjon og tilsyn mellom Riksrevisjonen og Norges Banks representantskap vedrørende Statens pensjonsfond utland

1.1. Bakgrunn

Finansdepartementet plasserer Statens pensjonsfond utland (SPU) som et kroneinnskudd i Norges Bank i henhold til lov om Statens pensjonsfond og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger. Banken skal forvalte innskuddet etter mandat fastsatt av departementet.

Oppgavene til Riksrevisjonen, representantskapet, representantskapets tilsynssekretariat og ekstern revisor (kontrollorganene) følger av lov om Riksrevisjonen, sentralbankloven og revisorloven med tilhørende instruksjer og forskrifter, samt lov og regler om forvaltningen av SPU.

2. Formål

Kontrollorganenes oppgaver kan medføre sammenfall i kontrollgjennomføringen. Retningslinjene skal sikre en hensiktsmessig informasjonsutveksling som dekker respektive organers behov for informasjon, koordinering og bidra til helhetlig og effektiv revisjons-, kontroll- og tilsynsdekning.

3. Hovedprinsipper

Det skal være en gjensidig åpenhet i kommunikasjonen mellom kontrollorganene om forhold av vesentlig betydning for revisjons-, kontroll- og til-

synsarbeidet. Dette omfatter blant annet informasjon om kontrollorganenes planer, gjennomført revisjon og etablering av en struktur for informasjonsutveksling om det løpende arbeidet gjennom året.

Kontrollorganene skal søke å tilpasse sine arbeidsplaner og bygge på hverandres arbeid der det er hensiktsmessig. Unødig dobbeltarbeid bør unngås.

Representantskapets tilsynssekretariat skal bidra til at det etableres en hensiktsmessig dialog mellom Riksrevisjonen, ekstern revisor og banken og til at Riksrevisjonens innsynsrett ivaretas.

Utteksling av fortrolig informasjon baseres på tillit og tilbørlig aktsomhet i oppfølging og rapportering.

Kontrollorganene vil innenfor gjeldende lover og rammer for virksomhetene søke å finne hensiktsmessige rutiner for å kunne informere hverandre i forkant av sine eksterne rapporteringer om forhold som kan ha betydning for respektive kontrollorganers ansvarsområder.

4. Evaluering

Representantskapet skal ta initiativ til at det årlig gjennomføres et møte mellom Riksrevisjonen og representantskapet for erfaringsutveksling og evaluering av disse retningslinjene.

Oslo, 1. desember 2010

Jørgen Kosmo

Riksrevisor

Reidar Sandal

Leder Norges Banks representantskap

